

Zeneművészek az integrációban

A konzervatórium anyaintézménye, a Zeneakadémia, kezdetben ferde szemmel tekintett Weninger Richárdék szegedi szervezkedésére, de ma már segíti tagintézménye integrációját. Olyannyira, hogy a konzervatórium áprilisban rendes tagként kapcsolódik majd a Szegedi Felsőoktatási Szövetséghez. Weninger Richárd, a konzervatórium főigazgatójával az egyesülésről beszélgetünk.

● Milyen státuszban kapcsolódik majd a konzervatórium a Szegedi Felsőoktatási Szövetséghez, illetve a Szegedi Egyetemhez?

– Rendes tagként. A jogállásra vonatkozóan már mások is tettek fel kérdéseket, ugyanis elterjedt a városban az a rémhír, hogy a konzervatórium nem akar integrálódni.

● Mire alapozták ezt a rémhírtérjesztők?

– Korábban az anyaintézményünk, a Zeneakadémia idegenkedett attól, hogy intézményei bármilyen szövetséghez kapcsolódjanak. Akkor rövid időre kiváltunk a Szegedi Universitas Egyesülséből, ám nem sokkal később visszatértünk.

Bonts formát!

● Miért ódzkodott az integrációtól a Zeneakadémia? Talán ők is egy hasonló szerettek volna létrehozni?

– Nem. A Zeneakadémia azért fogadta idegenkedve az integrációt, mert – bár Európában is vannak nagy universitások – ezen a földrészén a zeneoktatás mindig különálló műfaj volt. Nézz meg, a bécsi, a müncheni, a párizsi konzervatóriumok mind a mai napig önálló intézményként, nem pedig nagy egyetemek részeként működnek. A magyarok a felsőoktatás rendszerének átalakítására az amerikai modellt választották. Nekünk is furcsának tetszett az egész, hiszen hozzászoktunk ahhoz, hogy vannak a nagy egyetemek és a különálló egységként működő zeneművészeti iskolák.

● Ha ellenkezik a szemléletmódjokkal az átalakulás formája, akkor miért döntöttek mégis úgy, hogy részt vesznek az integrációban?

– Én nem azt mondtam, hogy rossz ez a forma; azt mondtam, hogy ellenkezik az európai szemléletmóddal. Alaposan átgondoltuk intézményünk integrációját, s arra jutottunk, hogy ha az Szegedi Felsőoktatási Szövetség, illetve a Szegedi Egye-

tem létrehozásának fő indoka – horribile dictu, az egyetlen indoka – a pénz lenne, akkor azt nem szabadna megcsinálni. Tudom, hogy a mai világban a gazdaságosság a kulcsszó, de hiszem, hogy az új formában rendkívüli értékeket lehet majd teremteni. Reményeim szerint az új közösségben szabadabb lesz a légkör, és tágul majd a fiatalok horizontja.

Szabad kéz

● Visszatérve az anyagiakra: a szegedi konzervatórium autonóm gazdasági egységként működött, vagy teljesen ki volt szolgáltatva az anyaintézménynek?

– Mi szerettünk volna önálló gazdasági egységként működni, és szorosabbra fűzni a szakmai kapcsolatot a Zeneakadémiával. Ám ennek hosszú ideig éppen a fordítottja történt: szakmai téren szabad kezét kaptunk, gazdaságilag viszont erősen függünk a Zeneakadémiától. Az integrációban ennek az ellenkezőjét várjuk. Remélem, hogy két esztendőig – a Szegedi Felsőoktatási Szövetség fennállásáig – gazdasági önállóságot kapunk, mert utána, a Szegedi Egyetem megalakulásával, csak szakmai téren marad meg az önállóságunk. Ugyanakkor abban is bízom, hogy szorosabbra fűzhetjük szakmai kapcsolatainkat a bel- és külföldi konzervatóriumokkal.

● Az anyaintézményben nem nézték rossz szemmel, hogy önök onnan kifarolnak?

– Kezdetben valóban ferde szemmel tekintettek ránk, de ma már segítenek bennünket az integrációban.

Így gömbölyű

● Ön szerint milyen szerep vár az integrációban a konzervatóriumra?

– Először arról szeretnék beszélni, hogy mi mit várunk az integrációtól. Igen rossz körülmények között dolgozunk: kopottasak a tantermek, lehasznált a hangversenyparkunk, hangversenytérünk reprezentatív koncertek megrendezésére alkalmatlan. Reméljük, hogy az universitas révén mi is hozzájutunk majd olyan beruházási előnyökhöz, amelyekből profitálhatunk. S hogy milyen szerepet szánunk magunknak? A zene reprezentatív művészeti ág, s úgy gondolom, sokaknak okozhat örömet. Egy orvoskongresszus résztvevői például az előadások után a széppel, a muzsikával is foglalkozhatnak, hiszen így kerek a világ.

Szabó C. Szilárd

Senki sem élhet muzsikász nélkül – mondja Weninger Richárd. (Fotó: Gyenes Kálmán)

● Kettős évforduló az orvosegyetemen Laborból - Alzheimer-csoport

Dr. Kása Péter: kicsi, de fontos lépésekkel haladunk előre. (Fotó: Mohos Angéla)

Kettős évfordulót ünnepeltek a múlt héten a SZOTE-n. A negyven évvel ezelőtt alapított központi laboratórium születésnapját és Kása Péter professzor huszonöt éves vezetői tevékenységét. Először a laborból a professzor, majd a labor történetéről, és az általa vezetett Alzheimer-kór kutatásról beszélgetünk.

● Hogyan lett a központi laboratóriumból Alzheimer-kór kutatócsoport?

– A labor 1958-ban azaz a céllal hozták létre, hogy az ott felhalmozott nagy értékű műszerekkel az orvosegyetem kutatási és oktatási programjait szolgálják ki. Én 1973-ban kerültem a labor élére, és hoztam magammal tudományos területemet, az Alzheimer-

kutatást. A labor 1993-ig folyamatosan élvezte az egyetem vezetésének támogatását. Akkor fordulat következett: úgy döntöttek, felszámolják a labort. Az Alzheimer-kórral kapcsolatos tudományos munkát azonban folytathatuk, így alakultunk át kutatócsoporttá, és kerülünk önálló szervezeti egységként az ideg-elme klinikához.

● Hogyan kezdett az évszázad betegségének számító Alzheimer-kórral foglalkozni?

– Korábban a központi idegrendszer ingerület-átvivő anyagaival és enzimjeivel foglalkoztam, de ez akoriban már szinte teljesen feltárt terület volt. Az Alzheimer-kutatás viszont kiemelt területe volt a nemzetközi tudománynak, és kapcsolódott korábbi vizsgálódásaimhoz. A fokozatos

szellemi hanyatláshoz vezető betegség okait 90 év alatt sem sikerült feltárni. Szegeden 1983-ban álltunk rá erre az irányra, és két év múlva már több külföldi együttműködésünk volt, bekapcsolódtunk a világ tudományos vérkeringésébe.

● Az Alzheimer-kórt kiváltó okokat, a hatékony gyógymódot a mai napig nem ismerik. Hogyan lehet sikereket elérni egy ilyen témában?

– Úgy, hogy mindig közelebb jutunk egy lépéssel a megoldáshoz. Korábban arra gondoltak, hogy az alumíniumnak elsődleges szerepe van a betegség kialakulásában. Először mi állapítottuk meg vizsgálataink során, hogy az Alzheimer-kórban elhalálozott agyában igen eltérő mennyiségben található alumínium, így az biztos

nem lehet az elsődleges ok. Az is kiderült viszont, hogy a betegséggel összefüggő kóros fehérjék összekapcsolódását nagyban segíti az alumínium, vagyis másodlagos hatása mégis van a kór kialakulásában. Elsőként mi hoztunk létre olyan mesterséges véragy-gátat külső szövettenyésztetben, amely utánozza a központi idegrendszer kapilláris szerkezetét.

● A szegedi csoport a megfelelő terápia kialakításán is dolgozik, vagy csak a kiváltó okokat kutatja?

– Vizsgáljuk a lehetőségeket a tüneti kezelésre is. Olyan vegyületet keresünk, amely bénítja az ingerület-átvivő anyagot lebontó enzimet. Ilyen apró, de fontos lépésekkel haladunk előre.

Keczer Gabriella

Az évszázad betegsége, ami nem gyógyítható

Az Alzheimer-kór napjaink egyik legfélelmetesebb betegsége. Fokozatos szellemi hanyatláshoz és az önállóság elvesztéséhez vezet. A szív- és érrendszeri betegségek, a dagánatok és az agyvérzés után a negyedik leggyakoribb betegség. Okát egyelőre nem ismerik, ezért gyógyítani sem lehet.

Az ezredforduló végén az Alzheimer-kór lesz az egyik legjelentősebb egészségügyi, szociális és társadalmi probléma. A fokozatos szellemi hanyatlást okozó betegség a fejlett ipari országokban a 65 éven felüliek 5 százalékát, a 80 év felettiek 20 százalékát érinti. Tekintettel arra, hogy Magyarországon közel kétfélmillió hatvan év feletti ember él, megközelítőleg 100 ezren szenvedhetnek e kórban.

Az Alzheimer-kór első

tünetei nem jellegzetesek: emlékezet-kihagyás, beszédzavar, szorongás, életkedvesztés, visszahúzódság. Később előtérbe kerül a nagyfokú feledékenység, a gondolkodás, a megértés zavar. Romlik az ítéletképesség, a megfigyelőképesség, a koncentráló-képesség. Jellemző a céltalan elkóborlás, a beteg néha már a saját lakásában is eltéved.

Az emlékezetvesztés olyan nagyfokú is lehet, hogy a beteg már saját családtagjait sem ismeri fel, nevéket is elfelejti. Az olyan, korábban rutinfeladatokat sem tudja megoldani, mint az öltözködés vagy a mosakodás. A legsúlyosabb esetekben a betegek 24 órás felügyeletet igényelnek.

A betegség klinikai diagnózisát neurológiai és pszichiátriai vizsgálatokkal lehet felállítani, komputer tomográf és más műszeres vizsgálatok segítségével.

A diagnózis ma is kizárá-

sos jellegű, de megfelelően képzett szakember esetén a megbízhatósága 90 százalék körüli.

Alois Alzheimer a róla elnevezett betegségről 1906-ban számolt be először. Sajnos, a kórt előidéző okokat az azóta eltelt 90 év alatt nem sikerült megismerni. Csak azt tudjuk, hogy a betegség oka az idegsejtek és az ingerület-átvivő anyagok jelentős pusztulása az agyban. Ugyanakkor ismert, hogy az Alzheimer-kór nem része a normál öregedésnek, nem az erek megbetegedése váltja ki, stressz nem idézi elő, emberről emberre nem vihető át érintkezés alapján.

Az eddigi kísérletek arra utalnak, hogy nem lehet egyetlen olyan okot találni, mely a betegséget előidézné, tehát több - külső és belső - tényezővel kell számolni. Mivel a kór egyes családokban gyakrabban fordul elő, valószínű, hogy

a genetikai tényezőknek is szerepük lehet. Lehetséges az is, hogy a környezetünkben vannak olyan anyagok, amelyek a szervezetbe és a központi idegrendszerbe jutva az idegsejtek károsodását idézhetik elő.

Mivel a betegséget kiváltó okok nem ismertek, hatékony terápiára nincs lehetőség. Gyógyítás helyett csak tüneti kezelés alkalmazható. Elsősorban memóriajavító készítményekkel lehet próbálkozni, de régóta eredményesen alkalmaznak mentális tréninget abból kiindulva, hogy a betegeknek az egyes tanulási készségek elvesztése nem egyidőben történik. Az eddigi tudományos eredmények alapján remény van arra, hogy az elkövetkező évtizedben sikerül az Alzheimer-kór rejtélyét megoldani és olyan gyógyszert kifejleszteni, amely alkalmas lesz a gyógyításra.

K. G.

Sikeres turné

● Munkatársunktól

A Weiner Kamarazenekar a napokban tért haza svájci turnéjáról. Az együttes sikeres koncerteket adott Genfben, Bernben és Freiburgban. A műsoron Bartók, Weiner, Erkel és Dohnányi művei, valamint Brahms Magyar táncai szerepeltek. A kamarazenekar szólistája volt *Sze csődi Ferenc* hegedűművész. Vezényelt: *Weninger Richárd*.

Abortusz és halálbüntetés

● DM-információ

Abortusz, euthanázia, halálbüntetés, életfogytiglan a jog és a vallás tükrében címmel szervez beszélgetést a Fidelitas március 26-án 18 órától a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Erdei Ferenc termében. A beszélgetésen részt vesz *Gyulai Endre* csanádi megyesi püspök és *Nagy Ferenc*, a jogi kar büntetőjogi tanszékének vezetője.

A másságról

● DM-információ

A „másságról” szóló beszélgetéssorozat következő rendezvénye március 25-én este 7 órakor lesz a József Attila Tudományegyetem Petőfi sugáruji épületének harmadik emeletén, a pszichológia tanszék könyvtárában. Az est témája a szexuális „másság”, a homoszexualitás. Meghívott vendég: *Tóth László* társadalomkutató.

A természet-tudomány irodalma

● DM-információ

Előadó ülést tart a Szegedi Akadémiai Bizottság Gyógyszerészeti Szakbizottságának Farmakognózia Munkabizottsága, az MGYT Gyógynövény Szakosztálya, az MGYT Csongrád Megyei Szervezete és a SZOTE Gyógyszerésztudományi Kara március 25-én este fél 6-kor a kar II. számú tantermében. Az ülésen *dr. Szabó T. Attilának*, a biológiai tudomány doktorának az előadását hallgathatják meg. A professzor a Sárospatai Orvosbotanikai Iskoláról és a magyar nyelvű természettudományos irodalom kezdeteiről beszél.

Versmondó verseny

● Munkatársunktól

A Herman Ottó Diákegyesület vers- és prózamondó versenyt rendez április 16-án 19 órakor a Herman Ottó Kollégium társalgójában. Az indulók saját egyéniségüknek megfelelő alkotásokat is választhatnak. A rendezvény célja továbbá egy Universitas szavalókor létrehozása. A versenyre április 13-ig lehet jelentkezni *Novák Anikónál*, a Herman Kollégium 510-es szobájában.

Olcsó könyvek

● DM-információ

A Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó könyvvásárt rendez március 26. és 28. között, 9-18 óráig a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola dísztermében.